

TEATR RÓWNYCH SZANS

pod redakcją Marzenny Wiśniewskiej

Toruń 2016

Publikacja jest podsumowaniem projektu „KIS - Teatr równych szans” realizowanego przez „Jestem” Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Niepełnosprawnym i Osobom Potrzebującym Wsparcia w Toruniu.

Projekt dofinansowany ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych oraz Gminy Miasta Toruń.

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.

Partner projektu: Wojewódzki Ośrodek Terapii Uzależnień i Współzależnienia w Toruniu

Współpraca: Katedra Kulturoznawstwa Uniwersytetu Mikołaja Kopernika

Redakcja: Marzenna Wiśniewska

W publikacji wykorzystano autorskie scenariusze warsztatów oraz teksty i wypowiedzi uczestników projektu „Teatr równych szans”.

Zdjęcia: Weronika Droszcz, Agata Krzyżanowska, Marek Szporcka, Joanna Roch, Małgorzata Replińska, Maria Leżańska

Publikacja udostępniana na licencji Creative Commons:

Uznanie autorstwa – Na tych samych warunkach 3.0 Polska.

Tekst licencji dostępny jest na stronie: <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/pl/>

Wydawca:

„Jestem” Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Niepełnosprawnym
i Osobom Potrzebującym Wsparcia
ul. Żółkiewskiego 37-41, 87-100 Toruń
www.stowarzyszeniejestem.pl

Skład i druk: Graffiti bc
Toruń 2016

spis treści

WSTĘP 5

POSZUKIWANIA WARSZTATOWE 7

INTERPUNKCJA TEATRALNA – PRAWDZIWE
CZUCIE W FIKCYJNEJ RZECZYWISTOŚCI 9

EKSPRESJA RUCHU, CHOREOGRAFIA 14

GDY TWARZ ZASŁANIA MASKA 19

DRAMATURGIA SŁOWA (PISANIE NA SCENĘ) 24

PRACOWNIE ŚWIATŁA 29

GŁOS W PRZESTRZENI – PRZESTRZEŃ GŁOSU 35

PERFORMANS 38

DIALOGI MASEK 43

WYDARZENIA 57

INTERPUNKCJA TEATRALNA 58

GDY TWARZ ZASŁANIA MASKA 62

EKSPRESJA RUCHU, CHOREOGRAFIA 70

DRAMATURGIA SŁOWA (PISANIE NA SCENĘ) 76

GŁOS W PRZESTRZENI – PRZESTRZEŃ GŁOSU 79

PRACOWNIE ŚWIATŁA 80

TEATR RYTUALNY 83

PERFORMANS	89
SPOTKANIA Z TEATREM	94
XIII Przegląd Teatrów Osób Niepełnosprawnych INNYM OKIEM – TEATR BAJ POMORSKI W TORUNIU	95
WYSTAWA FOTOGRAFICZNA „TU JESTEM”	97
WY(S)PRZEDAŻ – PREMIERA	98

WSTĘP

Teatr w swej najprostszej i cały czas aktualnej definicji jest miejscem spotkania człowieka z drugim człowiekiem. Najczęściej myślimy o tym spotkaniu w kontekście relacji scena – widownia. Ale zanim spełni się teatralna rozmowa aktorów/performerów i widzów, spotkanie i dialog podejmują ze sobą sami twórcy wydarzenia teatralnego. W 2016 r. poszukiwania artystyczne objęte projektem „Teatr równych szans” połączyły osoby z niepełnosprawnościami uczestniczące w działaniach Klubu Integracji Społecznej Stowarzyszenia Pomocy Dzieciom Niepełnosprawnym i Osobom Potrzebującym Wsparcia JESTEM w Toruniu, młodzież z Wojewódzkiego Ośrodka Terapii Uzależnień i Współzależnienia w Toruniu oraz artystów i animatorów działających w różnych obszarach sztuk wykonawczych. Wspólnym polem działania przez niemal rok były warsztaty wokół wybranych środków ekspresji teatralnej, a spoiwem całości stało się tworzenie przestrzeni, sytuacji, wydarzeń, które umożliwią rozmowę o tym, co to znaczy, że jesteśmy obecni w świecie, jak doświadczamy swojej obecności, w jaki sposób można opowiedzieć siebie innym i w relacji z innymi lepiej poznać siebie.

Razem uczestniczyliśmy w tym, co jest ważną wartością warsztatów, a co Richard Schechner tak opisywał: „Warsztaty są sposobem na przełamanie, wgłębienie się i otwarcie. Znajduje się źródła i wykorzystuje się je. W fazie warsztatów mnożą się możliwości”¹. Podstawowym celem warsztatów jest „samorozpoznanie oraz budowa i umacnianie twórczej grupy”, służą one „bada-

¹ R. Schechner, *Performatyka. Wstęp*, przekł. T. Kubikowski, Wrocław 2006, s. 270.

niu nowych dróg oraz odnajdywaniu miejsc, gdzie nowa wiedza natrafia na opór i pokonywanie tego oporu”².

Publikacja, która jest pokłosiem projektu „Teatr równych szans”, to zapis działań teatralnych utrwalonych w postaci scenariuszy warsztatów oraz tekstów stworzonych pod ich wpływem. Prezentując wybrane metody pracy i techniki oraz przykłady ćwiczeń, chcemy pokazać to, jak w działaniach teatralnych mogą spotkać się z sobą osoby o różnych stopniach sprawności, z różnych generacji, grup kulturowych i społecznych, z odmiennymi bagażami doświadczeń życiowych. Chcemy tym samym odsłonić kulisy naszych teatralnych spotkań z sobą i z innymi, drogi wspólnego inspirowania się w czynieniu teatru, które pomogły nam wszystkim przejść od twórczych działań warsztatowych do performansów w przestrzeni publicznej oraz premiery spektaklu *Wy(s)przedaż*. Mamy też nadzieję, że publikacją tą podarujemy coś z siebie animatorom, pedagogom teatru, nauczycielom i miłośnikom teatru.

²R. Schechner, s. 269.

**PO
SZUKI
WANIA
WAR
SZTA
TOWE**

WARSZTATY:

INTERPUNKCJA TEATRALNA - PRAWDZIWE CZUCIE W FIKCYJNEJ RZECZYWISTOŚCI

PROWADZENIE: DOMINIKA MIĘKUS

Świat, w którym żyje aktor, jest światem wyobraźni. Wyobraźnia zaś jest właściwością każdego człowieka. Czerpać z niej i rozwijać ją, to zarówno wyzwanie teatralne, jak i życiowe.

HASŁA PRZEWODNIE

spójność sceniczna, sceniczna szczerłość, gesty oraz sygnały znaczące i nieznaczące, temperatura i faktura zachowań, wyobrażona przestrzeń, uczucia twórcze, działanie w atmosferze, zbiorowe sceniczne współuczestnictwo, sceniczny monolog w sobie, obserwacja, uważność i naśladownictwo, czujność sceniczna, impulsy do odebrania i działania, podejmowanie tematu, zabarwienia emocjonalne

DZIAŁANIA

1. Wyobraźnia, atmosfera i zbiorowe uczestnictwo

Wyobraź sobie jakieś miejsce ... wejdź w nie i pocuj jego atmosferę ... zobacz w nim jak najwięcej szczegółów ...

opowiedz innym o swoim wyobrażonym miejscu w formie improwizowanego dialogu ...

wprowadź w wyobrażone miejsce jakieś zdarzenie wymyślone z innymi, zaskocz twoich odbiorców ... zbuduj napięcie ... trzymaj temperaturę emocji, podtrzymuj wspólnie wybudowaną energię wyobrażonego zdarzenia i swą własną wynalazczość...

2. Atmosfera, gest, spójność, szczerłość sceniczna

- wypowiadamy jakieś słowo lub zdanie
- wyobrażamy sobie atmosferę, która pasowałaby do tego słowa, zdania
- wykonujemy prosty ruch, gest w harmonii z tą atmosferą
- poruszamy się w wyobrażonej atmosferze i rytmicznie wykonujemy wymyślony gest/ruch
- dołączamy do gestu/ruchu wymyślone wcześniej słowo lub zdanie
- siadamy na krześle i wypowiadamy tylko słowo/zdanie (już bez gestu), pamiętając o wszystkim, co przeżyliśmy.

3. Czujność na impulsy twórcze innych, monolog wewnętrzny i dialog

To dość zabawne zadanie ze sporą dozą abstrakcji. Zadaniem każdej osoby jest znalezienie dla siebie dźwięku oddającego emocjonalny stan, nastrój w danej chwili. Pierwsza sytuacja to stworzenie monologu za pomocą wybranego dźwięku. Do drugiego działania uczestnicy dzielą się na niewielkie grupy. Każda z grup tworzy zdarzenie sceniczne, podczas którego osoby korzystają wyłącznie z wybranych dla siebie wcześniej dźwięków. Wstuchujemy się w swoje dźwięki, reagujemy na nie, tworzymy dialogi dźwięków, szumy, sytuacje dźwiękowe.

4. Obserwacja, uważność i naśladownictwo, bezprzedmiotowość, odkrywczość

Ćwiczenia pamięci ruchowej, emocjonalnej. Jego istotą jest przeniesienie czynności realnej, wykonywanej wobec istniejącego przedmiotu na działanie fikcyjne, w którym nie ma realnych obiektów, ale nasza wyobraźnia pozwala w pełni je wytworzyć.

- rozsypujemy kulki i podnosimy je – zapamiętujemy zachowanie ciała, rąk, palców, ruch głowy, przenoszenie uwagi z jednej kulki na drugą, sposób przemieszczania się między kulkami. Powtarzamy zadanie bez kulek.
- reagowanie na bodźce bez bodźców: Co robimy, gdy dotykamy

czegoś ciepłego? Jak zachowujemy się, gdy jest coś głośnego? Jak pokazujemy zaskoczenie? Prezentujemy te zachowania bez użycia źródła tych bodźców, szukamy różnych zabarwień emocjonalnych dla każdego z bodźców, wymyślamy różne warianty.

- jedna osoba wypowiada jakieś słowo z wybranym natężeniem, rytmem ...wszyscy powtarzają to słowo w taki sam sposób
- wymyślamy 100 sposobów na podniesienie jakiegoś przedmiotu
- krzyknij i zaobserwuj, co dzieje się z głosem, ustami, mimiką, twarzą, co robią dłonie, stopy, jak reaguje ciało. Zaprezentuj krzyk bez krzyku.

CO SIĘ WYDARZYŁO?

Przekonaliśmy się, że atmosfera jest działaniem i procesem, żyje wewnątrz i wykonuje nieustanny ruch. Atmosferę uda się wybudować tylko wtedy, gdy zaangażujemy się i skupimy. Uczestnicy zauważyli, że emocje i uczucia popłyną tylko wówczas, gdy poddamy się atmosferze. Zauważyli że „to kosztuje” i można się nieźle spocić tylko siedząc. Podczas ćwiczeń odkryliśmy, że słowo na scenie brzmi mocniej, ciekawiej, bardziej osobiście, gdy podeprzemy je naszymi przeżyciami, emocjami, doświadczeniami, gdy wyłowimy je z naszej wyobraźni. Wyzwaniem okazało się reagowanie na twórcze impulsy innych. Ciężko ze sobą rozmawiać, budować etiudę teatralną, gdy nikt nie ustępuje. Należy pamiętać o akcji-reakcji, pauzach, rzeczywistym słuchaniu i odbieraniu. Podczas ćwiczeń w grupie pojawili się liderzy, charaktery, temperatury dźwięków, emocje i mnóstwo śmiechu. Było to swoistego rodzaju laboratorium i żywa improwizacja. Działaliśmy razem, co oznaczało, że każdy na swój sposób oswajał ćwiczenia i pokonywał drogę od naturalnego dystansu do zaangażowania. Udało się stworzyć bardzo zgrane wieloosobowe organizmy. Wspólnym podsumowaniem warsztatów było przekonanie, że należy nasze codzienne zachowania drążyć głębiej, robić dziwaczne rzeczy, dać się porwać atmosferze i pamiętać, że cała działalność aktorska traci sens, gdy aktor wyłączy z niej wyobraźnię.

WARSZTATY:

EKSPRESJA RUCHU, CHOREOGRAFIA

PROWADZENIE: ELIZA HOŁUBOWSKA

Nasze ciało niesie nam ze sobą w darze możliwości i ograniczenia. Ogranicza nas choćby grawitacja. Jaką siłę dają te chwile, gdy można się jej wymknąć – samodzielnie lub z pomocą innych poczuć na chwilę, że ciało unosi się ... Wyzwolić ciało, to odkryć jak bardzo jest ono moje, osobne, indywidualne i pełne właściwych tylko sobie możliwości.

HASŁA PRZEWODNIE

budowanie świadomości ciała i ruchu, improwizacja, improwizacja kontaktowa, pokonywanie barier ruchowych i emocjonalnych, budowanie zaufania, rozbudzanie kreatywności, praca z partnerem, tworzenie choreografii

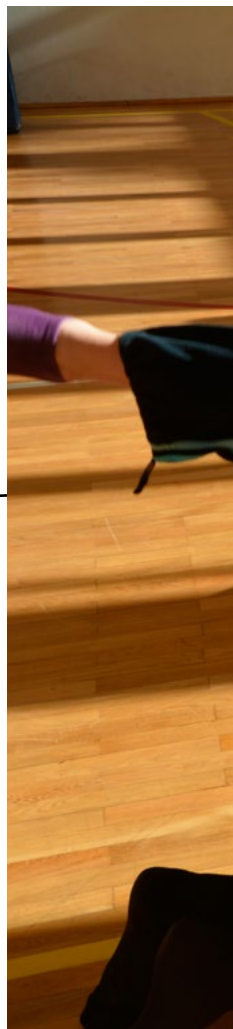
PRZESTRZEŃ

- na świeżym powietrzu: zwiększa to wrażliwość na przestrzeń i aktywność w dostosowywaniu się do warunków
- na sali gimnastycznej – do niektórych ćwiczeń przydatne są materace
- muzyka – wytwarza przestrzeń do działania

DZIAŁANIA

1. Rozgrzewka

Ćwiczenia na pobudzenie do intensywnej pracy układu kostno-mięśni-

wego, układu nerwowego i krwionośnego. Zwracamy uwagę na rozluźnienie ciała, indywidualne zdolności motoryczne, ich ograniczenia i możliwości, trenujemy koordynację wzrokowo-ruchową, uczymy się działania w rytmie, w różnych tempach, ze zmienną dynamiką.

2. Podłoga jako partner ruchu

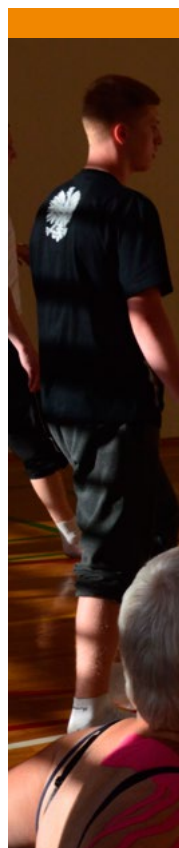
- leżenie na podłodze, turlanie się
- kontakt różnych części ciała z podłogą, by poczuć miejsca styku, miękkość, twardość, ciepło, zimno, ciężar i wielkość ciała
- poruszanie się po podłodze zgodnie z jej walorami: opór, twardość, szukanie punktów podparcia
- płynne odrywanie się od podłogi i powracanie, ruch ciała po kole, ślizgi
- korzystanie z siły grawitacji i przeciwdziałanie jej
- improwizacja ruchowa na ciało i podłogę

Wyzwalamy naturalną ekspresję ciała niezależną od indywidualnej sprawności fizycznej. Odkrywamy, co potrafi nasze ciało poza codziennymi, zrutynizowanymi formami ruchu, wychodzimy poza schematy tego, jak na co dzień się poruszamy.

3. Improwizacja

Techniki skupienia na fizycznym odczuciu dotyku ciała, na poszukiwaniu w ciele źródła ruchu, inicjowanie kontaktu z partnerem, odpowiadanie na energię jego ciała, współdziałanie grupy jako jednego organizmu, dialog ruchem, zaufanie i poddanie się partnerowi w działaniu. Przykłady ćwiczeń:

- rzeźbiarz: jedna osoba jest gliną (ma zamknięte oczy), druga rzeźbiarzem, układającym glinę w rozmaite formy. Gлина uważnie poddaje się działaniom, reaguje na impulsy, nie dodaje nic od siebie. Kolejny etap to glina niesforna. Osoba w tej roli ma już otwarte oczy i przetwarza impulsy rzeźbiarza, dodaje coś od siebie. Rzeźbiarz musi czujnie reagować na niespodziewane działanie. Ćwiczenie to uczy wrażliwości na partnera, słuchania i obserwacji, reagowania na nieznaną sytuację.
- lider/odbiorca: w parze jedna osoba jest aktywna (lider), druga pasyw-

na (odbiorca, który ma zamknięte oczy). Lider kładzie dłonie na obręczy barkowej i kości krzyżowej odbiorcy i prowadzi go po sali, sterując jego ruchem. Pary wykonują chód w spokojnym tempie, bieg, poruszanie się do przodu i do tyłu, pozycje wysokie lub niskie, np. turlanie się. Zadanie sprzyja pokonaniu lęku wynikającego z braku kontroli wzrokowej, nauce prowadzenia partnera i odpowiadania za jego poczucie bezpieczeństwa.

4. Etiudy choreograficzne

Muzyka jako źródło rytmu, tempa, dynamiki działania ciałem. Indywidualna odpowiedź ciała na muzykę, ćwiczenie elementów choreograficznych różnych nurtów tańca, kształtowanie pamięci ruchowej ciała w krótkich układach choreograficznych.

5. Rozluźnienie

Ćwiczenia rozluźniające i rozciągające, wyciszające organizm i zwiększające możliwości układu więzadłowo-mięśniowego.

CO SIĘ WYDARZYŁO?

Grupa była bardzo zróżnicowana tak pod względem wieku, fizycznych właściwości ciała, jak i doświadczeń z ruchem, tańcem. Wszystko mogłoby być barierą w działaniu, ale nie było. Wspaniale było obserwować, jak uczestnicy warsztatów chłoną zajęcia i angażują się całym sercem i ciałem w działania. Przecudowne było zobaczyć wspieranie się grupy i namawianie wzajemne na wręcz niewykonalne rzeczy. Po wykonaniu tego „niemożliwego” łyż wżruszenia jednej z uczestniczek były dla mnie najpiękniejszym doświadczeniem w tej pracy. Wyzwoliliśmy się do bycia twórcami ruchu.

WARSZTATY:

GDY TWARZ ZASŁANIA MASKA

PROWADZENIE: MAGDALENA JASIŃSKA

Twarz człowieka może być otwartą księgą, z której wyczytujemy przeżycia i myśli. Zastygła w jednym grymasie, zmienia się w maskę, która zakrywa, zasłania. Teatralna maska inspirowa do zajmowania się fenomenem komunikacji poza/ponad słowami i do badania tego, jak nasze doświadczenia podlegają zakrywaniu i odsłanianiu.

HASŁA PRZEWODNIE

twarz - jest podstawowym źródłem ekspresji człowieka. Najdrobniejsza zmiana mimiki, uniesienie brwi, prawie niewidoczny uśmiech, zmrużenie oczu czy drgnięcie mięśnia twarzy potrafią odsłonić nasze nastawienie wobec rozmówcy, stanowisko wobec poruszanego tematu, odzwierciedlają także nasze samopoczucie, emocje i wrażenie, jakie wywiera na nas rozmówca. Twarz uczestniczy w komunikacji pozawerbalnej, która znacznie silniej wpływa na rozmówcę niż to, co do niego mówimy. Do tzw. pierwszego wrażenia dochodzi m.in. gestyka, postawa ciała, ton i barwa głosu oraz ubiór.

maska - co się dzieje w procesie komunikacji, gdy twarz jest zakryta? Co to jest maska? Po co człowiek zakłada maskę? Jakie są rodzaje masek? Jaką rolę pełni maska w rytuale, teatrze, karnawale? A jaką w życiu codziennym? Kiedy i dlaczego maskujemy swoje uczucia? Praca z maską jako studium siły wyrazu naszej twarzy.

PRZESTRZEŃ, MATERIAŁY

- sala z dużym stołem i krzesłami
- projektor multimedialny (prezentacja wykładowa na temat maski w kulturze)
- materiał na maski: opaski gipsowe szybkoschnące, taśma papierowa z warstwą kleju na jednej stronie, nożyczki, noże introligatorskie, plastelina, gumki do teczek (podtrzymanie maski na twarzy), brystol, klej typu „magik”, farby akrylowe, pędzle, markery różnokolorowe, materiały recyklingowe wg pomysłu uczestników na maski (np. stare plakaty, materiał, guziki, suwaki itp.)

- materiały dodatkowe: folie malarskie, ubrania chroniące odzież, maseczki z wodą, krem/oliwka do twarzy, opaski na włosy, spinki do włosów, lustro.

DZIAŁANIA

1. Maska w kulturze - prezentacja multimedialna na temat wybranych kontekstów kulturowych maski

2. Wykonanie maski: praca w dwuosobowych zespołach

- zaprojektowanie maski (typ maski – np. pełna, półmaska, kształt, wygląd, koncepcja plastyczna)
 - opaski gipsowe tniemy na mniejsze kawałki łatwe do ułożenia na twarzy
 - smarujemy twarz kremem lub oliwką (natłuszczenie twarzy umożliwia bezpieczne wykonanie maski w kształcie odpowiadającym naszej twarzy)
 - małe kawałki opaski gipsowej maczamy w wodzie i nakładamy równomiernie na twarz (wraz z czołem) zgodnie z projektowanym kształtem. Omijamy oczy, nos i usta. Nakładamy minimum 3 warstwy pasków, aby maska była trwała. Na tym etapie można w gips wkomponować elementy kształtujące przestrzenną konstrukcję maski
 - wysychanie maski na twarzy – ok. 20 minut (nie można w tym czasie ruszać twarzą ze względu na pękanie gipsu)
 - suszenie masek gipsowych (najlepiej w przewiewnym miejscu, minimum doba)
 - plastyczna kreacja masek: dokładanie elementów trójwymiarowych, regulowanie otworów na oczy, usta, nos, kształtowanie ostatecznego wyglądu maski, malowanie, ozdabianie masek.
- Uczestnicy warsztatów tworzyli maski odnoszące się bezpośrednio do ich doświadczeń, którymi chcieli się podzielić z widzami przyszłego przedstawienia.

CO SIĘ WYDARZYŁO?

Okazało się, że dla wszystkich maska jest przedmiotem zagadkowym, tajemniczym, budzącym często sprzeczne emocje i niepokój. Ciekawym wątkiem było odniesienie się w dyskusji do kontekstu społecznego i roli maski w języku. Jedna z osób, pracująca na co dzień w szpitalu, opowiadała nam o technice tworzenia masek pomagających w precyzyjnym wykonaniu badań mózgu. Część uczestników miała już za sobą doświadczenie pracy z maską teatralną, jednak dla części był to temat zupełnie nowy. Przygotowany przeze mnie zbiór masek z różnych stron świata uzupełnialiśmy na kolejnych zajęciach wątkami, które wyjątkowo interesowały uczestników warsztatów (w ten sposób więcej opowiadaliśmy sobie np. o maskach afrykańskich czy meksykańskich). Kluczem do prowadzenia tych warsztatów było dla mnie oddanie inwencji twórczej samym uczestnikom. Dzięki temu, każda z powstałych masek była ich własnym, autorskim pomysłem, zgodnym z opowieścią, którą chcą podzielić się na scenie podczas spektaklu. W pewnym momencie, już pod koniec procesu tworzenia, okazało się, że idealnie sprawdza nam się zasada „mniej znaczy więcej” – maski bardzo subtelnie zdobione i kolorowane miały często mocniejszą siłę wyrazu, niż mogło się nam wydawać na początku pracy.

KONTEKSTY

Fotografie i filmy dokumentalne dot. maski (maska w japońskim teatrze Nō, karnawał w Szwajcarii, maski w karnawale weneckim oraz w widowiskach w konwencji commedia dell'arte).

WARSZTATY:

DRAMATURGIA SŁOWA (PISANIE NA SCENĘ)

PROWADZENIE: MARZENNA WIŚNIEWSKA

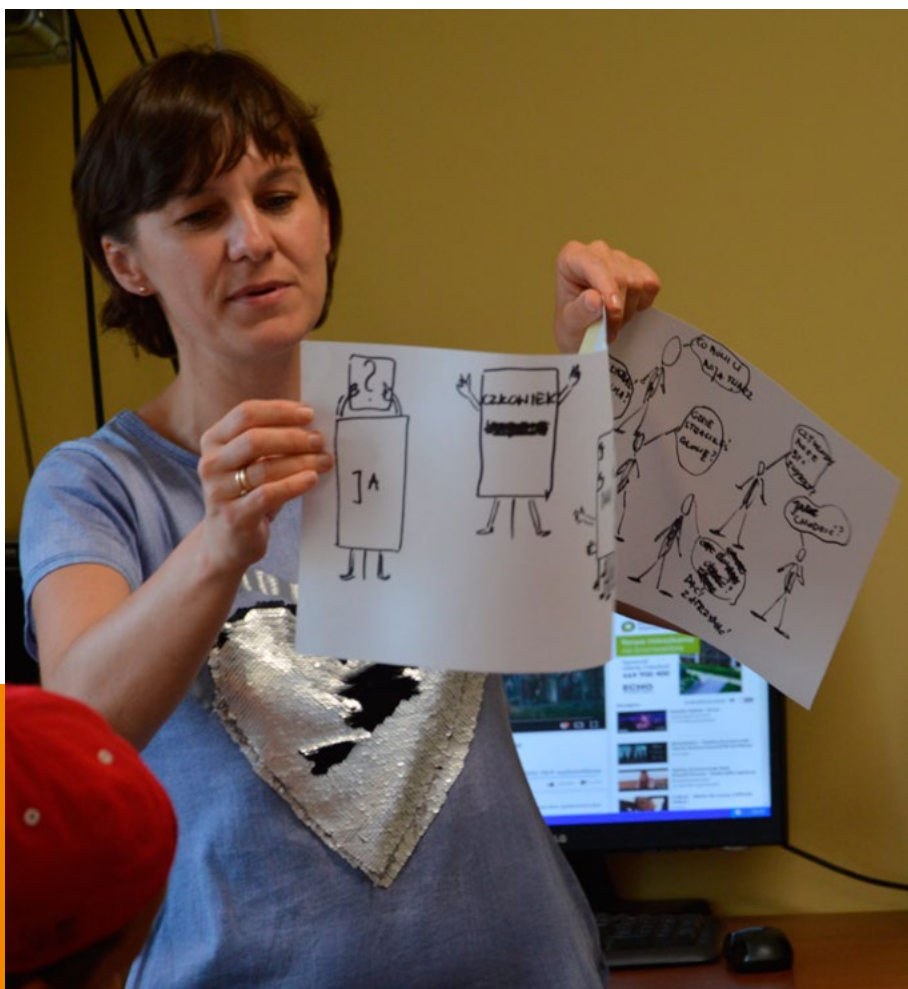
Słowo niesie nasze myśli, emocje, doświadczenia, potrafimy nim wzbudzić śmiech, ale też zranić. Ma nie tylko znaczenia, ale i brzmienie. Wypowiadamy je, zapisujemy, przenosimy na obraz, a czasami przemilczamy. Od słowa wiedzie droga do tego, co pozastowne. Słowo jest działaniem.

HASŁA PRZEWODNIE

brzmienia słów, emocje ukryte w słowach, gry znaczeniami słów, twórcze zabawy ze słowami, słowo w tekście pisany, słowo w dialogu, improwizacje słowne, mówienie i słuchanie, historie mówione, struktura dramaturgiczna, działanie ponad/poza słowami

PRZESTRZEŃ, MATERIAŁY

- stoły i krzesła, przestrzeń z możliwością swobodnego ruchu
- ekran i projektor do prezentacji fragmentów przedstawień
- kartki, ołówki, markery, taśma klejąca, kserokopie wybranych fragmentów dramatów

DZIAŁANIA

I. Twórcze gry ze słowami

1. Ćwiczenia uwrażliwiające na warstwę brzmieniową słowa, na konteksty przypisane znaczeniom słów. Wybieramy ze *Słownika wyrazów obcych* słowa nietypowe, rzadko stosowane, oryginalnie brzmiące, których znaczenia są raczej nieznanne (np. remakiera, mustierski, galas, czesuczka, tramontana, krakelura) i tworzymy własne definicje słownikowe. Co niesie brzmienie

słowa, jakie konteksty znaczeniowe mogą wynikać z melodii słowa, złożeń głosek, jakie skojarzenia wywołuje słowo?

2. Każdy uczestnik otrzymuje trzy kartki, na których zapisuje odpowiedzi na następujące pytanie: „Oglądam wydarzenia, które dzieją się wokół mnie i zadaję sobie pytania ...” Wszystkie kartki zawieszamy na lince lub przyklejamy do ściany, tak aby każdy mógł przeczytać ich treść. Na kolorowych kartkach samoprzylepnych uczestnicy zapisują odpowiedzi na poszczególne (wybrane lub wszystkie) pytania i przyczepiają je do odpowiednich kartek. Czytamy wszystkie pytania i odpowiedzi. To może być punkt wyjścia do rozmowy o tematach, które uczestnicy chcieliby podjąć w przedstawieniu teatralnym.

3. Słowa działające: uczestnicy otrzymują wybrane krótkie fragmenty prozy (bardzo dobrze sprawdzają się reportaże), w których podkreślają słowa, frazy, które działają na ich wyobraźnię. Formujemy zestaw rad dotyczących tego, co w tekście oddziałuje na słuchacza/czytelnika?

II. Historie mówione

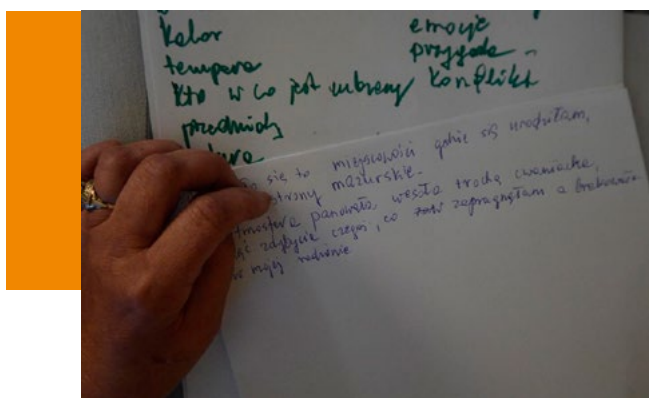
Każdy z nas jest żywą opowieścią. Nosimy w sobie wspomnienia, pamięć przeżyć, ślady chwil, w których zapisało się coś dla nas ważnego, przejmującego, pięknego, śmiesznego. Oddajmy im głos. Podarujmy je sobie nawzajem.

Ćwiczenie: stopklatka z mojej historii.

Chwilę rozmyślamy o tych momentach naszego życia, które były dla nas ważne. Warto, aby prowadzący opowiedział o jakimś własnym doświadczeniu, zwracając uwagę na te elementy opowieści, które pobudzają wyobraźnię, pozwalają wydarzeniu zaistnieć tu i teraz (opis miejsca, pora dnia, emocje, napięcie, kulminacja wydarzenia, puenta, przeszłość a terażniejszość – ja opowiedziałam o bardzo silnym przeżyciu strachu, które było pierwszym tak uświadomionym lękiem, z jakim przyszło mi się zmierzyć). Zamykamy oczy i wybieramy spośród przywołanych w pamięci zdarzeń jedno, najważniejsze dla nas. Robimy stopklatkę w najważniejszym momencie tego zdarzenia. Zapisujemy na kartce to, co widzimy na naszej „fotografii”. Pomocne są pytania: kto jest z nami? jakie to miejsce? co robimy? ważne detale, jaka jest atmosfera? jakie to okoliczności? jakie emocje czujemy wtedy? co myślimy o tym wydarzeniu dziś?

Opowiadamy sobie historie. W trakcie opowieści jednej osoby pozostali słuchacze notują zapamiętane słowa, obrazy, motywy, które były dla nas ważne, intrygujące w tej historii. Po każdej opowieści dzielimy się tym, co w niej usłyszeliśmy, co nas poruszyło.

Podczas naszych warsztatów opowiedziane historie stały się punktem wyjścia do opracowania ich pisanej wersji, następnie przekształciliśmy teksty prozą w monologi teatralne. Historie te stały się kanwą przedstawienia w konwencji teatru cieniowego realizowanego na warsztatach „Pracownie światła” (z Elżbietą Chrułską) i weszły do scenariusza przedstawienia Wy(s)przedaż.

III. Dialogi z maską

Punktem wyjścia do działania warsztatowego były maski przygotowane wcześniej przez uczestników podczas warsztatów „Gdy twarz zastąpi maska” (z Magdaleną Jasińską). Maską z natury swej jest obiektem prowokującym, stawiającym wyzwanie. Rozłożyliśmy maski na białych kartkach. Zadaniem każdego uczestnika było uważne przyjrzenie się maskom i sformułowanie do każdej z nich przynajmniej jednego pytania lub stwierdzenia, hasła. Twórca maski otrzymał w ten sposób kilkanaście wrażeń, które wywołuje jego maska. Jego zadaniem było udzielenie odpowiedzi na każde pytanie/spostrzeżenie. Powstał dwugłos, który poddał się dramaturgicznemu przekształceniu w dialog sceniczny.

IV. Dramaturgia zdarzeń scenicznych

1. Czytanie performatywne jednoaktówki Samuela Becketta *Katastrofa*

Przygotowanie i realizacja czytania służyły analizie relacji między słowem a działaniem, wyczytywaniu z tekstu pozasłownych środków wyrazu, improwizacji w ramach zdarzenia dramaturgicznego zaproponowanego przez autora.

2. Improwizacja teatralna z maską

Strukturą dla zdarzenia warsztatowego był zapis koncepcji etudy teatralnej Jana Dormana (niepublikowana sklejka z materiałów Archiwum Jana Dormana w Instytucie Teatralnym im. Z. Raszewskiego w Warszawie). Improwizowaliśmy wokół tematu porzucenia swojej postaci, roli/ról i aktu nałożenia maski jako przyjęcia nowej roli, przekształcenia siebie.

CO SIĘ WYDARZYŁO?

Agata Piedziewicz, studentka-wolontariuszka, napisała po warsztatach „słowa zapewniły przestrzeń indywidualnego spotkania z samym sobą. Były czasem autorefleksji, zatrzymania się nad tym, co jest ważne i istotne. Co sprawiło, że jestem tym, kim jestem”. Rozmawialiśmy ze sobą naszymi historiami i było w tym tak samo wiele wzruszenia, jak i śmiechu. W każdej opowieści tropiliśmy teatr, w którym mogłaby się ona spełnić. Chyba wszyscy byliśmy zaskoczeni siłą działania na nas improwizacji z maską. Wydarzyło się coś niemal rytualnego, nałożenie maski uwalniało do wypowiedzenia marzenia o sobie samym. Byliśmy performerami. Głęboko zapadło w naszej wyobraźni czytanie performatywne dialogów z maską. Niczym w teatrze nō maski prowadziły nas do stanu zdziwienia, przenosiły ku refleksjom, które bez nich nie wybrzmiałyby.

KONTEKSTY

Samuel Beckett, *Katastrofa*, [w:] *Dramaty*, tłum. A. Libera, Wrocław 1995

Steven Pinker, *Piękny styl*, przeł. A. Nowak-Młynikowska, Sopot 2016

Reportaże Hanny Krall, Ryszarda Kapuścińskiego, Magdaleny Grzebałkowskiej

Jacek Hajnos, *Różnica*, Nowy Sącz 2016

Fragmenty przedstawienia *Ewelina płacze*, reż. Anna Karasińska, TR Warszawa (prem. 1.10.2015)

WARSZTATY:

PRACOWNIE ŚWIATŁA

PROWADZENIE: ELŻBIETA CHRULSKA

Dziecięcą zabawę w cieniu na ścianie i cienie teatralne łączy fascynacja grą światłem i obiektami, w której powstają na naszych oczach światy żywe, ale nieuchwytny, migotliwe. Wiele kultur zapisało boskie i ludzkie opowieści w teatrze cieni jako tej formie sztuki, która stawia nas wobec tajemnicy widzialności i niewidzialności.

HASŁA PRZEWODNIE

eksperymenty z różnymi źródłami światła, światło i faktura, światło statyczne/światło w ruchu, eksperymenty z proporcjami, przezroczystość, eksperymenty z filtrami, wyobrażenia i przedmiot, animacja przedmiotu, konwencjonalny teatr cieni, ekrany cieniowe, symbolika teatru cieni

PRZESTRZEŃ, MATERIAŁY

- przestrzeń: z możliwością zaciemnienia i zorganizowania pustej przestrzeni na czas prezentacji (niektóre efekty cieniowe wymagają ustawienia się w odpowiedniej odległości od ekranu), kawałek odstąpionej ściany do projekcji i eksperymentów
- materiały: materiały plastyczne (bloki, kartony, płyty pleksi), półprzezroczyste tkaniny, podstawowe przybory techniczne, drobne przedmioty o nietypowych kształtach (np. guziki, zamki itp.), folie, drut, sznurek llniany, papier ścierny, taśmy przezroczyste i malarskie, szklana miska z wodą, farby wodne,

olej, tabletki musujące, przedmioty przypadkowe (dostępne pod ręką), ilustrowane karty Dixit lub inne obrazki, zdjęcia o charakterze symbolicznym

– sprzęt: różne typy lamp statycznych i mobilnych (ledowe, UV, halogeny itp.), grafoskop, projektor, ekran cieniowy w kartonie lub walizce.

DZIAŁANIA

I. Pracownie światła - eksperymenty

1. Świat lamp:

– zapraszamy uczestników do stołu, na którym wcześniej umieszczone zostały różnego typu lampy – lampki rowerowe, małe, kolorowe ledy, większe lampy biurkowe, lampa UV, halogeny. Dajemy im kilka minut, by sprawdzili, jak działają i czym się różnią (np. długość i intensywność światła), bawiąc się w puszczenie zajęczków na ścianach itp.

– dzielimy się na trzy grupy eksperymentujące z mobilną lampką halogenową, cieniowym ekranem (w tym przypadku ekran był umieszczony w otwartej pokrywie dużej walizki) oraz grafoskopem. Uczestnicy sprawdzają różne możliwości i ograniczenia pracy z poszczególnymi typami oświetlenia, poznają też podstawowe zasady manipulowania proporcjami i kadrowania obrazu w teatrze cieni.

2. Cieniowe kalambury:

– każda z trzech grup losuje z talii kart Dixit trzy karty i do jednej z nich przygotowuje krótką etiudę cieniową w wybranej technice (klasyczny teatr cieni z lampą halogenową, ekran cieniowy, grafoskop). Pozostałe dwie grupy po obejrzeniu prezentacji muszą odgadnąć, która z trzech kart posłużyła za inspirację do twórczego eksperymentu. Kalambury rozgrywamy w trzech turach, tak więc każda z grup ma okazję potrenować z różnymi technikami.

Drugi wariant: wszystkie trzy grupy przygotowują etiudę inspirowaną tą samą kartą. Widzimy wtedy jeszcze wyraźniej, jak korzystanie z innej techniki (np. przy użyciu grafoskopu powstawały bardziej abstrakcyjne obrazy), ale i nasza indywidualna wyobraźnia i wrażliwość wpływają na twórczy proces.

II. Od wyobraźni do cieniowego obrazu

1. Gdy słyszę, widzę...

Punktem wyjścia do pracy nad cieniowymi etiudami są krótkie opowieści związane ze światem wspomnień. Zanim przejdziemy do ich wizualizacji, będziemy szukać obrazów, które najsilniej działają na naszą wyobraźnię. W tym celu przeprowadzimy krótkie ćwiczenie:

Wybrana osoba opowiada pozostałym swoje wspomnienie. Pozostałe w tym czasie mają zamknięte oczy i próbują sobie wyobrazić przywołwaną sytuację, miejsce, ludzi i przedmioty. W finale rozmawiamy o tych obrazach, które najsilniej oddziaływały na naszą wyobraźnię i o towarzyszących im emocjach. „Właściciel” wspomnienia notuje uwagi, które się powtarzają i/lub które uznał za istotne z jego perspektywy. Każdy po kolei snuje swoją opowieść i zbiera głosy pozostałych.

2. Projektowanie/tworzenie teatru

W oparciu o notatki z poprzedniego ćwiczenia przygotowujemy pierwsze projekty do teatru cieni, uwzględniając typ materiału (papier – sznurek – drut – tkanina), kolorystykę (zastosowanie filtrów i przysłon) i sposób animacji (kadrowanie, zoom, jasno/ciemno); ustalamy też wstępny scenariusz działań. Tworzymy cieniowe rekwizyty i rozpoczynamy eksperymenty. Przygotowujemy na stole kilka stanowisk związanych z różnego typu materiałami. Warto postawić na różnorodność, korzystając nie tylko z typowych materiałów, takich jak papier, ale np. starych firan, półprzezroczystych wstążek i różnych folii. Na tym etapie ważne jest pozostawienie uczestnikom dużej swobody twórczej oraz uświadomienie, że czasami warto stworzyć kilka prototypów, z których będziemy mogli potem wybierać. Cieniowe rekwizyty można z powodzeniem testować na ścianie z wykorzystaniem zwykłej lampki biurkowej.

3. Ekran cieniowy

Do wykonania własnego, oryginalnego ekranu cieniowego potrzebujemy płyty pleksi w wybranym rozmiarze oraz dużego kartonu, który posłuży nam za „obudowę” do ekranu. Oczywiście taki ekran możemy stworzyć też z walizki lub pudełka po butach. Wszystko zależy od tego, co chcemy na nim wyświetlać i jak liczną widownię będzie miał nasz teatr.

Na potrzeby naszych pracowni stworzyliśmy ekran średniej wielkości (50x30 cm). Najlepszy efekt powstaje z użyciem folii do projekcji tylnej, którą przykleja się do płyty, ale można też zmatowić powierzchnię drobniejszym papierem ściernym (pamiętamy o regularnych ruchach pionowo-poziomo!). Gotową płytę mocujemy do kartonu, w którym uprzednio wycięliśmy otwór odrobinę mniejszy od płyty. Na kartonie (od strony widowni) można także umieścić dekorację – my odrysowaliśmy osobę siedzącą na wózku, umieszczając ekran na wysokości serca, gdyż chcieliśmy opowiadać historie bliskie naszym sercom.

4. Uruchamiamy teatr cieni

Rozdzielamy zadania pomiędzy twórców/animatorów, ostatecznie weryfikujemy scenariusz. Należy zadbać o odpowiednie miejsce dla rekwizytów (łatwy dostęp) i ich porządek.

CO SIĘ WYDARZYŁO?

ŚWIAT WSPOMNIEŃ: Dla mnie bardzo ważnym momentem było spotkanie, w czasie którego dzieliliśmy się wspomnieniami. Słuchanie opowieści i udzielanie informacji zwrotnej budującej doświadczenie bycia we wspólnocie dało mi i całej grupie wiele radości. Tego dnia zobaczyliśmy, jak wiele nas łączy.

TWORZENIE REKWIZYTÓW: To naprawdę wspaniały etap – zwłaszcza tworzenie licznych prototypów i szukanie istotnych różnic rozwija w uczestnikach artystyczną wrażliwość. Każda opowieść miała inną „barwę” – dla pewnych poetyckich obrazów (*Lekcja pływania Agaty*) nie można było przykładowo użyć „twardych” materiałów takich jak drut, trzeba było szukać miękkości, jaką daje lniany sznurek oraz lekkości folii wspomaganą delikatnym ruchem ręki w czasie animacji. Temu odkryciu towarzyszyło też pewnego rodzaju wzruszenie – dotknęliśmy bowiem istoty piękna.

INSPIRACJE: Pewnym oddechem w procesie twórczym było dla nas wspólne oglądanie i komentowanie różnych działań artystycznych wykorzystujących techniki cieniowe. Dla niektórych

osób była to na tyle silna inspiracja, że na kolejne zajęcia przynosiły (spontanicznie) gotowe prace wycięte z papieru – mogliśmy więc dalej eksperymentować z nimi, dodając element tekstury lub kolorowych filtrów.

PRACA ZESPOŁOWA: Bardzo ważne jest zaangażowanie wszystkich osób w finałową realizację. Nie można sprowadzić teatru w praktyce animacyjnej tylko do części pokazowej (strona widowni), równie ważne, a może i najważniejsze jest to, co dzieje się po drugiej stronie ekranu i jak przeżywamy nasze aktorskie działania w zespole.

KONTEKSTY

– publikacje:

Fan Pen Li Chen, *Chinese Shadow Theatre: History, Popular Religion, and Women Warriors*, London 2007.

David Wisniewski, Donna Wisniewski, *Worlds of Shadow: Teaching with Shadow Puppetry*, Colorado 1997. (obie książki dostępne w Google Scholar);

Seria wydawnictwa Sierra Madre: *Teatrzyk cieni. Zaczarowane królestwo* (2013), *Teatrzyk cieni. Podwodny świat* (2013), *Teatrzyk cieni. Niesamowite Maszyny* (2014);

– inspiracje plastyczne, techniczne i multimedialne:

Spektakle Teatru Figur z Krakowa (materiały zdjęciowe i filmowe dostępne w sieci);

inne realizacje filmowe teatru cieni dostępne w sieci (np. *Teatr cieniowy* Richarda Bradshawa, Shadow Theatre Group „Fireflies”)

inspiracje cieniowe: <https://pl.pinterest.com/explore/shadow-theater/>

– wydarzenia kulturalne:

Projekty Stowarzyszenia Inicjatyw Kulturalnych Tartak,

np.: <https://swiatloczuloscypamieci.wordpress.com/>

Festiwal Bella Skyway (wybrane materiały zdjęciowe i filmowe dostępne w sieci).

WARSZTATY:

GŁOS W PRZESTRZENI - PRZESTRZEŃ GŁOSU

PROWADZENIE: AGNIESZKA PŁOSZAJSKA

Niemowlę krzyczy niemal całym ciałem, może to robić godzinami i nie ma nawet chryпки. Jego krzyk wynika z wyrażania swoich potrzeb, jest intuicyjny, niemal atawistyczny. Z biegiem czasu, kiedy nasza osobowość kształtuje się w określonych warunkach, najczęściej tracimy umiejętność nieskrępowanego wydobywania nośnego dźwięku. Wpływają na to kulturowe i społeczne przyzwyczajenia oraz osobiste doświadczenia. Często w ich konsekwencji spinamy się i przestajemy odczuwać przyjemność ze swobodnego śpiewu, a jeśli już zdarza nam się śpiewać publicznie, jesteśmy stremowani i nie potrafimy zrezygnować z wewnętrznej krytyki. Dlatego inspiracją warsztatów jest dziecko. Jego nieskrępowane autokrytycyzmem muzykowanie, radość płynąca z zabawy głosem i ciągłe odkrywanie nowych zasobów i możliwości.

HASŁA PRZEWODNIE

głos - to nasz własny, niepowtarzalny instrument, którego często nie doceniamy, lub zapomnieliśmy, jak go efektywnie używać.
zdrowy głos, nośny dźwięk, świadome używanie aparatu fonacyjnego, prawidłowy oddech jako podstawa pracy z głosem, napięcia w ciele a problemy ze skutecznym wydobywaniem dźwięku, wpływ emocji na emisję i impostację głosu, weryfikacja zakodowanych w przeszłości fałszywych przekonań: „nie umiesz śpiewać”, „fałszujesz”, „ciszej!”, „słoń nadepnął ci na ucho”, „nie krzycz”, „nie nadajesz się do tego”, „ktoś inny śpiewa ładniej”, „to nie jest dla ciebie”

PRZESTRZEŃ, MATERIAŁY

Przestrzeń, w której można swobodnie hałasować. Sprzęt nagłośnieniowy, mikrofony.

DZIAŁANIA

1. Rozgrzewka

Ćwiczenia oddechowe, próba osiągnięcia naturalnego oddechu przeponowo-żebrowego.

Ćwiczenia głosowe – pobudka dla naszej krtani i strun głosowych, początkowo w mówieniu i wydawaniu swobodnych dźwięków, później bardziej uporządkowanych struktur muzycznych.

Ćwiczenia dykcyjne, praca na poszczególnych samogłoskach.

Intonacja: ćwiczenia pomagające opanować zależność ucho – aparat głosowy.

2. Ćwiczenia właściwe

– nauka pieśni tradycyjnych, wydobywanych techniką śpiewu białego, wykonywanych niegdyś w sytuacjach typowych dla życia wsi – w otwartych przestrzeniach, bądź w zatłoczonych, gwarnych miejscach (*Jedzie Jasio, jedzie, Oj, ty rzeko*)

Nacisk na natężenie dźwięku i jego przenikliwość. Dążenie do maksymalnego wykorzystania naturalnych rezonatorów ciała, kontrola nad barwą i artykulacją. Zbiorowe wykonanie obu pieśni.

– interpretacja piosenki, praca z mikrofonem.

Praca z każdym uczestnikiem na konkretnych utworach: *Byłaś serca biciem* i *C'est La Vie* z repertuaru Andrzeja Zauchy, *To nie ptak* z repertuaru Kayah/Bregovic, *Łatwopalni* z repertuaru Maryli Rodowicz, *Marchewkowe pole* z repertuaru Lady Pank.

Prezentacja całej piosenki z podkładem muzycznym przed pozostałymi uczestnikami warsztatów.

3. Relaksacja, ćwiczenia rozluźniające krtań

CO SIĘ WYDARZYŁO?

Każdy z uczestników poznał narzędzia do samodzielnej pracy z głosem, których możemy używać nawet podczas codziennych czynności. Odkrywaliśmy, że mamy często większe możliwości wokalne niż się spodziewaliśmy.

WARSZTATY:

PERFORMANS

PROWADZENIE: DAMIAN DROSCZ

Performans to przede wszystkim przekroczenie teatru. Niczego nie muszę grać, tu chcę działać. Już w zwykłej czynności można odkryć swoje sprawstwo. Performans wcale nie musi być głośny, ekspansywny i narzucający się. Chciałbym, żeby przede wszystkim skłaniał do refleksji.

HASŁA PRZEWODNIE

Per... for... Man (s)... Per... form ans? Po co performans? Przestrzeń. Człowiek. Poprawność. Nachalność. Nieaktor. Metafora. Czerpanie od siebie nawzajem.

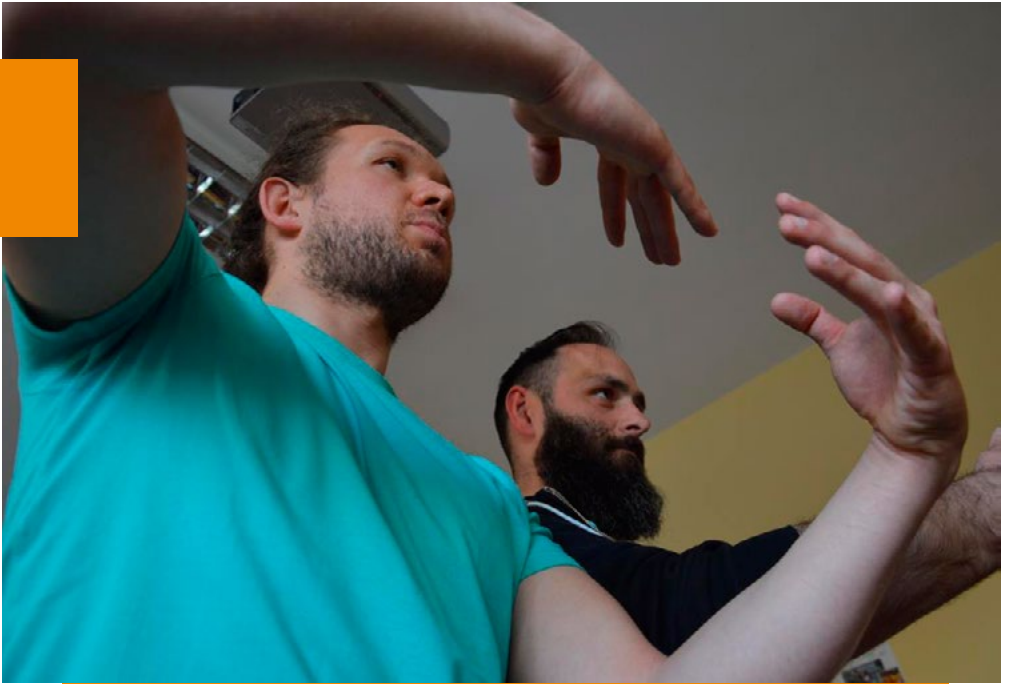
PRZESTRZEŃ, MATERIAŁY

Ideą jest działanie w przestrzeni zastanej i wykorzystanie obiektów, przedmiotów, miejsc, ludzi w danym miejscu o danym czasie.

DZIAŁANIA

1. Wprowadzenie w świat performansu

- różnorodność performansów na przykładach prezentacji: Arti Grabowski, Jolanta Krukowska, Janusz Bałdyga, Akademia Ruchu.
- wspólna analiza relacji: performans-przedstawienie, performer-aktor, techniki działania-gra i reprezentacja.

2. Działanie w przestrzeni znanej (teren Stowarzyszenia JESTEM)

- komponowanie ciał w relacji do przestrzeni, przedmiotu
- kreacja ożywionych fotografii w przestrzeni

3. Działanie w przestrzeni miejskiej (Park Bydgoski)

– ja/my w przestrzeni publicznej: zadanie polegało na stworzeniu akcji/sytuacji w miejskim parku. Ważne pytania dla zdarzeń: Co to znaczy być obecnym? Co robię w przestrzeni, a co przestrzeń czyni wobec mnie/dla mnie? Ja wobec innego/przechodnia?

4. Visible invisible

W codziennym ruchu ulicznym podejmujemy zwyczajne działanie, podane powtórzeniu, zwielokrotnieniu, wydłużeniu w czasie, skłaniające do obserwacji, do zatrzymania się. Cichy performans, w jego najbardziej podstawowych znaczeniu jako „zachowane zachowanie”, który czyni widocznymi nasze codzienne działania. Celem działania było uzmysłowienie, że nie zawsze performans musi być głośny, ekspansywny, społecznie zaangażowany, że często jest cienka granica między performansami życia codziennego a sztukami performatywnymi.

CO SIĘ WYDARZYŁO?

Uczyliśmy się być pomysłodawcami, realizatorami i reżyserami sytuacji, wydarzenia. Uczestnicy bardzo chętnie działali w grupach, szybko znajdowali wspólny język. Szukali tematów, które dotyczyły ich osobiście, od poważnych tematów społecznych po z pozoru sprawy błahe, ale wiele mówiące o tym, jaki jest dla nas świat, czego od niego oczekują, jaki głos chcą wnieść od siebie. Głównymi tematami w działaniach performerów były: samotność, odizolowanie, niedostosowanie, inność, głód, pragnienie, uchodźcy, ekologia. Osoby jeżdżące na wózkach inwalidzkich skomponowały na przykład obraz, na którym one same

leżą na schodach, jakby były wywrócone z wózków inwalidzkich. Inna grupa stworzyła kadr, na którym chłopak wisi z mostu, a na moście stoi grupa ludzi, która macha w stronę fotografa.

KONTEKSTY

- prezentacje multimedialne akcji Akademii Ruchu i Artiego Grabowskiego (źródło: You tube)
- Łukasz Guzek, *Przez performance do sztuki*, „Didaskalia” 2005, nr 12 (69), http://www.didaskalia.pl/69_guzek.htm
- inspiracje z zajęć prowadzonych przez Artiego Grabowskiego podczas Akademii Teatru Alternatywnego we Wrocławiu

**DIA
LOGI
MA
SEK**

Skupiam się na miejscu, gdzie
powinny być usta i zęby:
**Czasem jest lepiej nic nie
mówić i być bez zębów, bo
one mogą ugryźć.**

Twoje barwy są jak teatr klawna:
Tak, bo życie to komedia.

A może to indiańska maska? Jakie
emocje są w Tobie:

**Wyrażam dobro i zło, jestem
koczownikiem.**

Straszne masz oczodoły, burzliwe
spojrzenie. Co Cię trapi w
życiu?:

Trapi mnie szaleństwo duszy.

A może to znak początku czegoś
niezwykłego. Masz jakieś
niespełnione pragnienie?:

**Zostać kierowcą autobusu lub
motorniczym tramwaju.**

Gips. Kryje swoje tajemnice, zakazane słowa,
obawy, ale oczy trochę mówią o krzywdzie. Kim
Ty jesteś?: **Tak, gips to życie. Jestem sobą.**

Czy ktoś uderzył Cię w policzki?:

Owszem, smutek jest we mnie, często czuję jakbym dostała w policzek, metaforycznie.

A może wyszły Ci wyrzuty sumienia?:

Każdy je ma, nawet ja.

A zło: **To przeszłość.**

Wyglądasz zagadkowo, ciekawi mnie kim jesteś?:

Czasem jestem zagadką nawet dla siebie, nie odkrywam się do końca. Walczę o siebie.

Jesteś jak kameleon: Jeśli sytuacja tego wymaga, zmieniam zachowanie.
Jaki masz kolor duszy?: Jestem mieszanką kolorów: mocnym i delikatnym, jestem różny.

Lubisz ruch!: Mam problem z poruszaniem się, ale kiedy ktoś mi pomaga - ruch to szansa, to życie.

Bije od ciebie odwaga: Mam odwagę wypowiedania własnego zdania, mam własne zdanie na większość tematów. Nie boję się mówić.

Co chcesz jeszcze wiedzieć?: Lubię takie skojarzenia. Chcę odkrywać tajemnice.

Masz silne brwi mocnej osoby:

Moje oczy mówią niekiedy więcej niż usta. Życie domaga się ode mnie mocnej, przywódczej roli.

Z oczu bije tajemnica: Tajemniczość sprawia, że życie jest fa-

scynujące. Wszystko, co przede mną jest tajemnicą i cudem życia.

Jest w tobie zdziwienie: Młodzieńcze życie bez kompleksów ze zdziwieniem patrzy na moje życie teraz na czterech kółkach. Każdy ma swoje własne życiowe zdziwienia.

Co mówią Twoje otwarte usta?: Że jestem odważna, cwana, żądna przygód. Jestem baba z jajami, jak to mówią. Moja zasada: ucz się wczoraj, żyj dzisiaj, miej wiarę w jutro.

Czy czegoś Ci brakuje?: Brakuje mi historii z lat dziecięcych, kiedy tętniło życie, życie na luzie. Moja karta życiowa ma szare, smutne punkty, ale jest nadzieja, że się odwróci. Życie to teatr.

O rety! Z tobą to nie pogadam!!! Czy otwierasz ten zamek?:
Patrz na mnie, na mowę mojego ciała, bądź ze mną.

Czy warto nie mówić?:

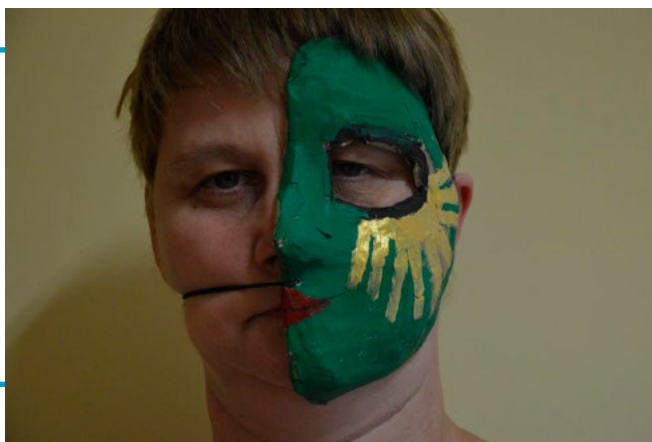
Czy tylko za pomocą słów można się porozumieć?

Czy chcesz pozostać tajemnicą?:

Maska zakrywa, odkrywa, otwiera, zamyka. Jest przekroczeniem i szansą na inne bycie. Każdy ma w sobie tajemnicę, tylko czasem trudno ją dostrzec.

Jesteś fragmentem: **Ten fragment dotyczy etapu za mną, drugi przede mną.**

Za czym tęskni druga połowa Ciebie?: **Chciałabym odbyć podróż życia, wydać kolejny tomik poezji, powieść, dać radość i szczęście jakiemuś dziecku.**

Bije od Ciebie słońce i wiosna:

W przyrodzie jest życie, dynamiczna zmiana, rozwój, odradzanie. Chciałabym zatrzymać te chwile.

Dokąd idziesz?:

Idę w kierunku światła. Chcę dotrzeć na sam szczyt. Tam, gdzie nie sięga ból i cierpienie.

Tęsknisz za szczęściem?: **Szczęście pochowane jest w drobiazgach codzienności, tylko trzeba je umieć dostrzec.**

Jakie słowa skrywasz pod znakami na masce?: **Pismo przeszłości, moje rany.**

Smutek?: **Złość na siebie, za to, co było.**

Coś się skończyło?: **Wszystko ma swój koniec.**

Czy wiesz kim jesteś?: **Nadal nie wiem, kim jestem. Ostatnio polubiłam teatr.**

Co widzi oko poza maską?

Co chcesz wykrzyknąć, co boli i rani?

Jaką niesiesz opowieść?

Wtapiasz się w tło? Co jest twoim powietrzem?

Trochę się Ciebie boję,
ale mnie zaciekawiasz ...

Jaka jest Twoja historia?

Co Cię boli najbardziej?

WY DA RZE NIA

WYDARZENIA

INTERPUNKCJA TEATRALNA

WYDARZENIA

INTERPUNKCJA TEATRALNA

„Dominika pokazała nam, jak można bezgłośnie krzyczeć, wręcz wrzeszczeć, jak bezszelestnie można podawać z rąk do rąk niewidzialną kartkę”.

WYDARZENIA

INTERPUNKCJA TEATRALNA

„Kulki spadły na podłogę. Mielśmy je podnieść i zapamiętać każdy ruch”.

WYDARZENIA

INTERPUNKCJA TEATRALNA

„Nabrałam umiejętności wyrażania swoich przeżyć, nastrojów i emocji za pomocą słów mimiki i ruchu”.

WYDARZENIA

GDY TWARZ ZASŁANIA MASKA

WYDARZENIA

GDY TWARZ ZASŁANIA MASKA

WYDARZENIA

GDY TWARZ ZASŁANIA MASKA

„Nauczyłam jak robić maskę teatralną od podstaw, wykorzystując różne rzeczy dostępne do jej stworzenia np. papier okleinowy, bandaż gipsowy, wazelina, plastelina i inne detale. Wykorzystałam je przy modelowaniu maski, żeby podkreślić jej charakter pasujący do historii z mojego życia, którą chciałam zagrać. Maską miała przedstawiać osobę silną, zdecydowaną, cwaniacką i hazardzistkę”.

WYDARZENIA

GDY TWARZ ZASŁANIA MASKA

„Gdy maska wyschła, bardzo angażujące było nakładanie ostatnich warstw papieru, modelowanie, malowanie swojej maski tak, aby pasowała do historii, którą chcę zagrać”.

WYDARZENIA

GDY TWARZ ZASŁANIA MASKA

WYDARZENIA

GDY TWARZ ZASŁANIA MASKA

„Po zrobieniu z Magdą maski okazało się, że mam, jak każdy, niesymetryczną twarz, więc chociaż trochę jestem 'normalna'”.

WYDARZENIA

GDY TWARZ ZASŁANIA MASKA

WYDARZENIA

GDY TWARZ ZASŁANIA MASKA

„Mówi się, że ktoś nie jest sobą, że jego twarz to maska. Możemy ukryć emocje, jakim w danym czasie ulegamy. Zakładając maskę, możemy udawać (grać) kogoś innego”.

WYDARZENIA

EKSPRESJA RUCHU, CHOREOGRAFIA

„Najbardziej zapamiętam to, że mimo wózka uczyłam się choreografii oraz przeskakiwania przez ciała. Warsztaty uświadomiły mi, że mam ciało”.

WYDARZENIA

EKSPRESJA RUCHU, CHOREOGRAFIA

WYDARZENIA

EKSPRESJA RUCHU, CHOREOGRAFIA

„Ekspresja ciała dotąd niespotykana, totalna eksplozja ruchu, mięśni, przekroczenie siebie. Dałem się pokierować i popłynęłam z nurtem. Koncepcja styku „ciało w ciało” była trudna, lecz pasjonująca, coś zupełnie odrealnionego. Ćwiczenia dość trudne, ale potrzebne, pełna otwartość. Oddałem się w pełni i na maksa byłem zdumiony”.

WYDARZENIA

EKSPRESJA RUCHU, CHOREOGRAFIA

WYDARZENIA

EKSPRESJA RUCHU, CHOREOGRAFIA

„Dużo emocji oraz dużo siniaków i otarć :)”

WYDARZENIA

EKSPRESJA RUCHU, CHOREOGRAFIA

„nie mogłam się przełamać”

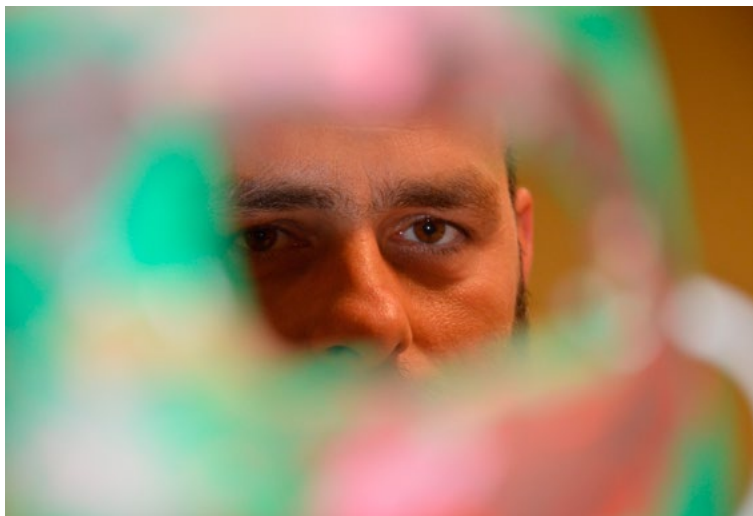
WYDARZENIA

DRAMATURGIA SŁOWA (PISANIE NA SCENĘ)

WYDARZENIA

DRAMATURGIA SŁOWA (PISANIE NA SCENĘ)

„Teksty powstałe w czasie zajęć były z życia wszystkich uczestników, wiele słów, zdań ujrzało światło dzienne. W tekstach znalazły się myśli o własnym miejscu, życiu i przekładały się w plastyczne obrazy”.

WYDARZENIA

DRAMATURGIA SŁOWA (PISANIE NA SCENĘ)

„Chwila, która zapadła mi najbardziej w pamięci to opowiedzenie swojej historii z życia. Odtworzone wydarzenie z dzieciństwa, ale i odpowiedni klimat z przeszłości powrócił i nigdy nie zapomnę, skąd pochodzę. Napisanie własnych przeżyć pozwoliło mi zrozumieć, jak ważna jest dla mnie rodzina. Myślę, że każdy z nas nosi w sobie historie warte opowiedzenia tak, aby zostały usłyszane i dostrzeżone”.

WYDARZENIA

GŁOS W PRZĘSTRZENI - PRZESTRZEŃ GŁOSU

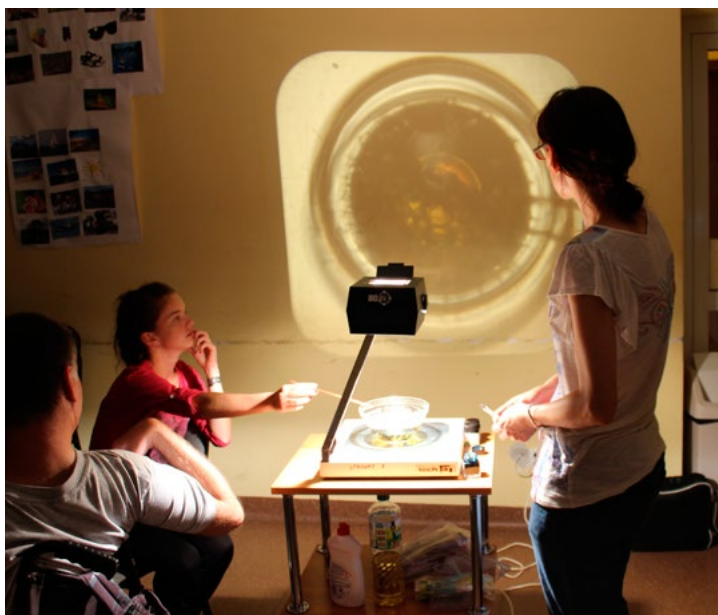

„przez chwilę poczułem,
że potrafię śpiewać ...”

WYDARZENIA

PRACOWNIE ŚWIATŁA

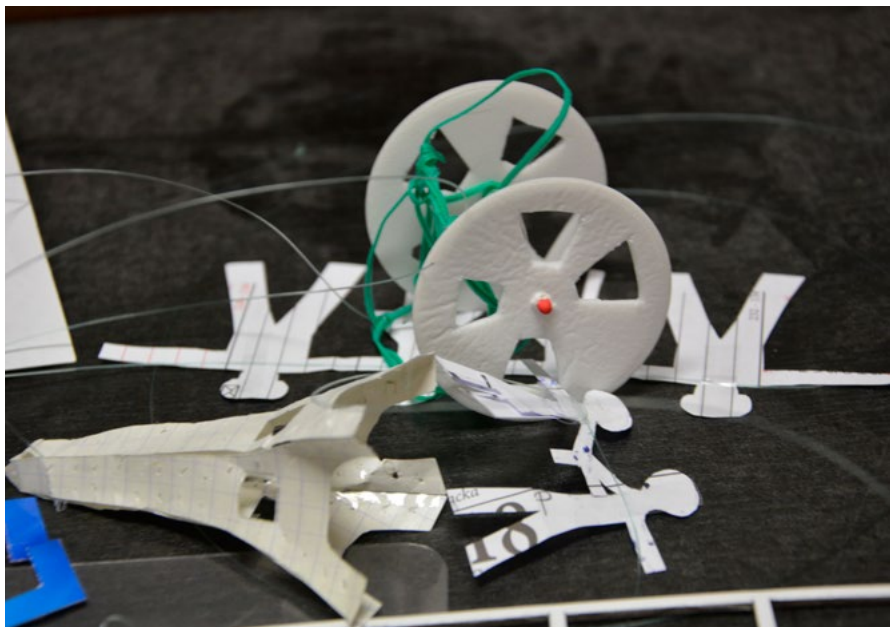

„Światło ma moc i formę”.

WYDARZENIA

PRACOWNIE ŚWIATŁA

WYDARZENIA

PRACOWNIE ŚWIATŁA

„Najbardziej zaciekało mnie to, że można zrobić teatr światła w walizce. Najciekawsza była dla mnie zabawa pojedynczą lampką ręczną z mocnym światłem”.

WYDARZENIA

TEATR RYTUALNY

„Czasami nie widziałam się w danym ćwiczeniu, zadaniu, ponieważ myślałam, że nie dam rady, lecz mimo wszystko próbowałam. Bardziej uwierzyłam w siebie”.

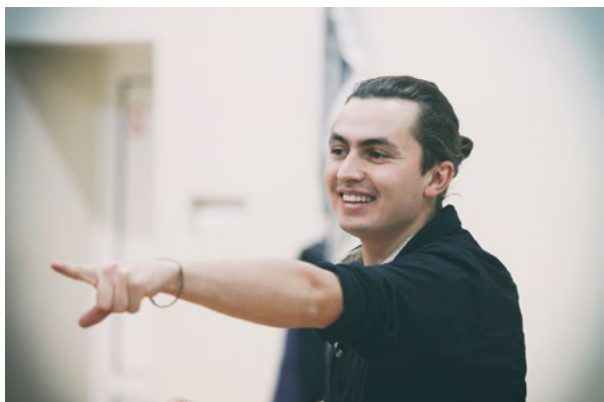

WYDARZENIA

TEATR RYTUALNY

„Zapamiętam przemianę Kamila, chłopak bardzo nieśmiały, małowówny, ale chętnie uczęszczał na zajęcia. Podczas warsztatów z Danielem, właśnie ostatniego dnia warsztatowego, pokonał swoje bariery, co otworzyło go niesamowicie”.

WYDARZENIA

TEATR RYTUALNY

„Angażujące rozgrzewki i praca z ciałem. Najbardziej wymagającym zadaniem było odnalezienie prawdy w sobie podczas mówienia zwykłego zdania. Zaskakujące były środki/metody wydobywania z nas 'prawdy scenicznej'”.

WYDARZENIA

TEATR RYTUALNY

„Podczas wypowiedziania naszych kwestii wykonywaliśmy ruchy rękami, niby nic, ale to znacznie wpłynęło na spowolnienie tego, co się z nas wydobywało, a tym samym lepsze zrozumienie nas przez widza”.

WYDARZENIA

TEATR RYTUALNY

„Jak zmieniają się ‘możliwości’ człowieka, kiedy myśli, że jego problemem jest brak wyraźnej mowy i nagle dostaje do rąk ławkę (ciężką) i zaczyna mówić głośno i bardzo wyraźnie”.

WYDARZENIA

TEATR RYTUALNY

„Sytuacje i zadania były tak realne, iż miałem wrażenie że gra aktorska i techniki to prawdziwe emocje, a życie wokół to udawanie. Niesamowite przeżycie...”

WYDARZENIA

PERFORMANS

WYDARZENIA

PERFORMANS

WYDARZENIA

PERFORMANS

„ ...zapominaliśmy o tym, z jakimi 'demonami codzienności' każdy z nas się zмага i wspólnie pracowaliśmy na jeden cel. Jeśli ktoś nie dawał sobie rady, zawsze mógł liczyć na wsparcie grupy. Podobało mi się, że każdy z nas miał swoje pomysły, które chciał przemyścić do wspólnego projektu. Bardzo ceniłam sobie poczucie humoru całej grupy oraz to, że każdy miał dystans do siebie i tego, co robi. Tego typu warsztaty zaspokajają we mnie potrzebę ciągłego tworzenia 'czegoś', poznawania nowych aktywności, nowych ludzi, do których dość szybko się przyzwyczajam, choć wiem, że rzeczywistość okrutnie mnie pozbawi z nimi kontaktu za jakiś czas. Pierwszy raz byłam w tej grupie teatralnej przy tworzeniu spektaklu, dzięki temu wiem, kim jest moja postać, co i kogo tak naprawdę gram. Także to też mnie bardzo cieszy”.

WYDARZENIA PERFORMANS

„Przypomniałam sobie, jak bardzo lubię szukać w sobie nowych sposobów wypowiedzi, dawania siebie innym”.

WYDARZENIA PERFORMANS

„Nadać miejscom znaczenie ...”

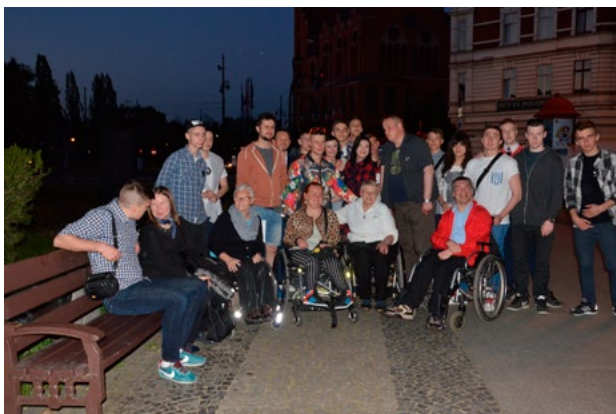
WYDARZENIA

SPOTKANIA Z TEATREM

„... bardziej uwierzyłam w siebie, w swoje możliwości i na pewno bardziej pokochałam Teatr i granie na scenie. Do dzisiaj mam w pamięci jedno zdanie, które na jednych z warsztatów do mnie powiedziano, że nie potrzebuję już się uczyć, bo jestem aktorką. I te słowa sprawiają mi uśmiech na twarzy, bo ktoś z zewnątrz zauważył, że to kocham i jestem w tym na 100 procent. Już nie wspomnę o tym, że spełniło się jedno z mych marzeń, byłam ku górze. Dziękuję”.

„Widziałem aktorstwo od kulis i z wielu pułapów”.

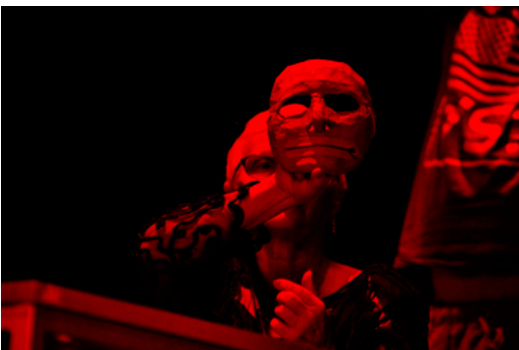
WYDARZENIA

XIII Przegląd Teatrów Osób Niepełnosprawnych INNYM OKIEM – TEATR BAJ POMORSKI W TORUNIU

14 PAŹDZIERNIKA 2016

„Tu uczę się 'zwrotów': tekst napisany, wygładzony a tu nagle zmiana tematu i wszystko od nowa. Albo rola przygotowana, tekst, kostium, wraz z makijażem przygotowany ... tylko, że mnie tym razem nie wylosowali. To trudne momenty, które hartują, umacniają, wzmacniają pewność siebie, poczucie własnej wartości”.

WYDARZENIA

XIII Przegląd Teatrów Osób Niepełnosprawnych INNYM OKIEM – TEATR BAJ POMORSKI W TORUNIU

14 PAŹDZIERNIKA 2016

„Grupa jest totalnie złożona, nieprzewidywalna, oryginalna - momentami wkurzająca lecz inspirująca, wzbudzająca emocje. Organizm o niespójnym tempie i oddechu, lecz nieustannie razem”.

WYDARZENIA

WYSTAWA FOTOGRAFICZNA „TU JESTEM”

JESTEM Stowarzyszenie Pomocy
Dzieciom Niepełnosprawnym
i Osobom Potrzebującym Wsparcia

ZAPRASZA NA
WYSTAWĘ FOTOGRAFIKI

TU JESTEM

MIEJSCE
Biblioteka Pedagogiczna w Toruniu
ul. gen. J.H. Dąbrowskiego 4

UROCZYSTE OTWARCIE
15.11.2016, godz. 14:00

WYSTAWA CZYNNA
15-30.11.2016 w godzinach
otwarcia Biblioteki

Wstęp wolny

Wystawa jest realizacją projektu: „Klub Integracji Społecznej - Alternatywna Centrum Kultury” - dofinansowanego ze środków Urzędu Miasta Toruń Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych oraz projektu pt. „KIS - Jesteś Samotnym Słońcem” dofinansowanego ze środków Ministerstwa Kultury Dziedzictwa Narodowego i PFRONu.

„Mnie projekt nauczył proszenia o pomoc, a czasem tylko wyrażenia na nią zgody, a także pracy w zespole - jak wiadomo, jestem 'zosia samosia' - oraz większej koncentracji”.

„Jestem bardziej ciekaw siebie i ludzi, tego co mogę, co chcę - a czemu się opieram!”

WYDARZENIA

WY(S)PRZEDAŻ – PREMIERA

WYSPRZEDAŻ

PREMIERA: 26 LISTOPADA 2016

MIEJSCE: DOM HARCERZA, UL. RYNEK STAROMIEJSKI 7, TORUŃ

GODZINA: 17.00

występują: JOPKA GURYLE, IZABELA DROŚCZ, MARIUSZ FORST, IZABELA GRZEŚKO,
DAMIAN KACZAK, MARIA MILARSKA, JUSTYNA TRAWIŃSKA, MARCIN WARDALIŃSKI

reżyseria: DAMIAN DROŚCZ

współpraca: MARZENA WISNIEWSKA

choreografia: Eliza Kubiakowska

Spektakl jest efektem końcowym projektu pt. „KIS-Teatr Równych Szans”
dofinansowanego ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego,
Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych oraz Gminy Miasta Toruń.

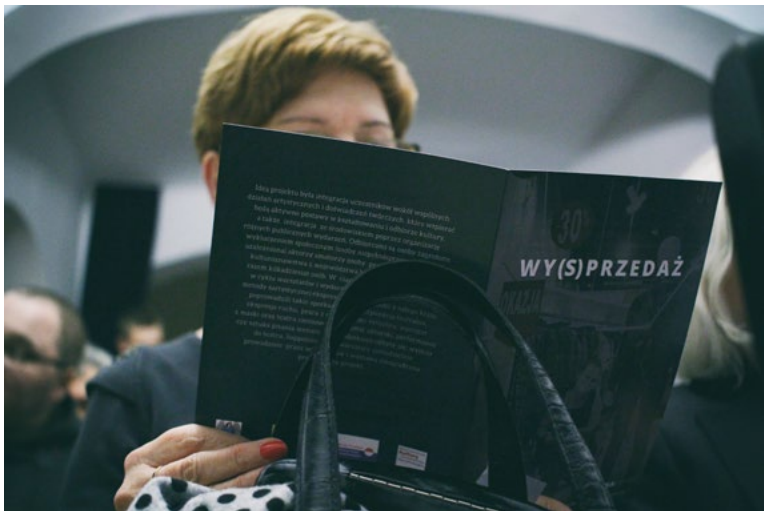

WYDARZENIA

WY(S)PRZEDAŻ – PREMIERA

Odstanianie się, publiczne zwierzenie jest modą naszej epoki – mówiła Wisława Szymborska i przypominała, że nie wszystko nadaje się do wyprzedaży, że „nie można tak wszystkiego rozsiewać”. Słowa te brzmią w przedstawieniu. To dość przewrotne, ponieważ na spektakl złożyły się właśnie osobiste opowieści uczestników projektu „Teatr równych szans” oraz członków Teatru Jestem. Aktorzy nie przychodzą jednak do widzów z historiami, które chętnie zловіg media, nie oferują zwierzeń na sprzedaż. W swoistym game show stają wobec widzów z prawdą, prostotą, autentyzmem, niezwykłą zwyczajnością swoich przeżyć. Powierają innym osobiste, jednostkowe opowieści, oddają część siebie czyjejs pamięci. Wszyscy bowiem jesteśmy opowieściami, które warto rozczytywać.

AKTORZY: Zofia Curyło, Izabela Droszcz, Mariusz Forst, Izabela Grzesko, Dominik Kacprzak, Maria Milarska, Justyna Trawińska, Marcin Wardaliński
SCENARIUSZ: zespół, współpraca Marzena Wiśniewska
REŻYSERIA: Damian Droszcz
CHOREOGRAFIA: Eliza Hołubowska
PREMIERA: 26 listopada 2016 r.

WYDARZENIA

WY(S)PRZEDAŻ – PREMIERA

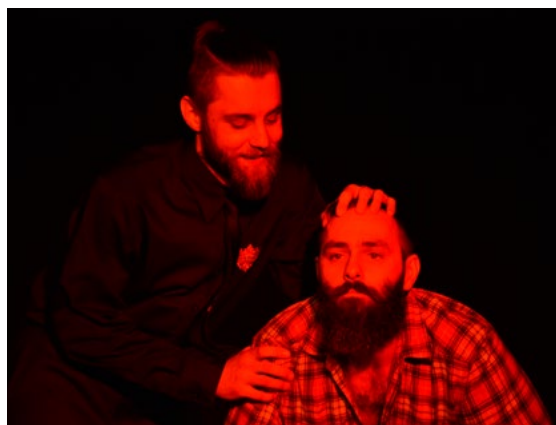
WYDARZENIA

WY(S)PRZEDAŻ – PREMIERA

WYDARZENIA

WY(S)PRZEDAŻ – PREMIERA

WYDARZENIA

WY(S)PRZEDAŻ – PREMIERA

WYDARZENIA

WY(S)PRZEDAŻ – PREMIERA

WYDARZENIA

WY(S)PRZEDAŻ – PREMIERA

PROJEKT „KIS-TEATR RÓWNYCH SZANS” TWORZYLI:

UCZESTNICY:

Justyna Amkiewicz, Adrian Bachanek, Patryk Barszcz, Joanna Bicz, Oskar Borkowski, Daniel Cichosz, Zofia Curyło, Anna Czaplińska, Tobiasz Domian, Magdalena Deczyńska, Izabela Droszcz, Paulina Ejsmont, Łukasz Falkowski, Mariusz Forst, Natalia Frankowska, Aleksandra Gazda, Hubert Gerlach, Piotr Gęślicki, Ewa Głowacka, Magda Górską, Izabela Grzeško, Paweł Jachimowicz, Wojtek Jarocha, Szymon Jeske, Mikołaj Jędrzejczyk, Aleksander Jurczyński, Dominik Kacprzak, Klaudia Kamińska, Kacper Kiełkowski, Mateusz Klaban, Sebastian Kleszcz, Bartosz Kottke, Karolina Kowalczuk, Wojciech Krawczuk, Agata Krzyżanowska, Przemysław Lewera, Jakub Łapniewski, Adam Machalski, Adrianna Makowska, Patryk Matuszewski, Maria Milarska, Wiktoria Moskał, Krystian Mycek, Beniamin Myk, Nikola Nosal, Stanisław Nowak, Adam Oleśków, Agata Piedziewicz, Kamil Piwowarczyk, Wojtek Pokrzywiński, Weronika Przybylska, Mateusz Przybylski, Jan Przybysz, Karolina Radomska, Joanna Roch, Izabela Romanowska, Michał Siemieniecki, Klaudia Sierpniak, Patryk Siniło, Kamil Skinnerowski, Krzysztof Sobociński, Marta Sochacka, Przemysław Sowiński, Adrian Steinke, Marek Szporka, Karolina Ślepowrońska, Justyna Trawińska, Marcin Wardaliński, Aneta Wierzbicka, Przemek Wierzbicki, Daniel Więcek, Wiktoria Winiatorska, Michał Zalewski, Marcin Zieliński

PROWADZĄCY WARSZTATY:

Elżbieta Chruska, Damian Droszcz, Eliza Hołubowska, Daniel Jacewicz, Magdalena Jasińska, Dominika Miękus, Agnieszka Płoszajska, Marzenna Wiśniewska

KONCEPCJA PROJEKTU:

Weronika Droszcz

KOORDYNATOR PROJEKTU:

Damian Droszcz